

ALFÖLDI PÁSZTORTALÁLKOZÓK TAPASZTALATAI – SZENT GYÖRGY NAPI JUHÁSZVERSENY JELENTŐSÉGE, SZEREPE

Makra Lászlóné, Mucsi Imre

2004-ben 20. alkalommal került megrendezésre a Szent György Napi juhászverseny Hódmezővásárhelyen. A rendezvény célja az ágazatban érdekelt vállalkozások, szervezetek, tenyésztők számára szakmai továbbképzési fórum biztosítása, a pásztorhagyományok ápolása, az ifjúsági verseny kategória révén szakmai utánpótlás nevelése és a hazai, az erdélyi, a kárpát-aljai, a felvidéki és délvidéki juhászok közötti kapcsolatteremtés, tapasztalatcsere elősegítése. A juhászok az elméleti és gyakorlati feladatok megoldásával a kiváló, az érdemes és az okleveles juhász címekért versengenek. A juhászverseny kiegészítő rendezvénye a birkapörkölt-főző verseny, a terelőverseny, a juhtermékek bemutatója, vására és a hagyományörző kiállítás.

Juhászverseny történeti visszatekintés

Szentesen 1978 tavaszán Csongrád megye legjelentősebb juhtartó gazdasági társasági szerződés aláírásával gazdasági társaságot alapítottak. Céljuk a juhászat jövedelmezőségének, eredményének növelése volt.

A társaság a taggazdaságok rendelkezésére bocsátotta komplex tartási és takarmányozási technológiáját és egyik legfontosabb feladatának a szakember ellátottság növelését tekintette. Ennek érdekében több alkalommal szerveztek **juhász szakmunkásképző tanfolyamot**.

A gazdasági társaság jogutódja a ma is működő **Agnuscoop Juhtenyésztő Egyesület**, melynek vezetősége elhatározta, hogy a dolgozók továbbképzése, a szakma fokozottabb megbecsülése, a hagyományok ápolása és az utánpótlás toborzása végett minden évben április 24-én a kihajtás napján **juhászversenyt rendeznek**. Azért ezen a napon, mert a Kárpát-medencében élő állattartók évszázados hagyomány szerint Szent György napján hajtották ki a jószágot a hosszú tél után először a legelőre. Ekkor fogadták fel a gazdák pásztoraikat is, akik szeptember 29-ig, Szent Mihály napjáig vigyáztak a rájuk bízott állatokra.

A verseny célja:

- az önbizalom és a megbecsülés növelése,
- a szakma fokozottabb megbecsülésének érdeke,
- hagyományok tiszteletben tartása,
- régi magyar vjrtus fenntartása.

1985. április 24-én az első verseny helyszínéül az akkor országos hírű juhtörzstenyésztő Pankotai Állami Gazdaság és a Szentesi Termál Tsz körzetében levő **cserebökényi pusztát** választották a rendezők. Nem véletlen, hisz itt tevékenykedett többek között a Kossuth díjas Andrikó István juhász is.

Az összejövetelel már első alkalommal is több százan vettek részt, bár a versenyzők száma ekkor még csekély volt, mindössze 32 juhász vett részt a megmérettetésen. Kezdetben igen nagy problémát jelentett, hogy a juhászok (a környékbeli Tsz-ek dolgozói) nem akartak részt venni a versenyen, mert úgy vélték ez egy vizsga. A szervezők megadták a juhászoknak azt a lehetőséget, hogy a megmérettetés előtt 1-2 nappal a verseny helyszínén gyakorolhassanak. A versenyzők 4 elméleti és 4 gyakorlati témakörből húzták ki kérdéseiket.

1987-ben a versenyen már 50 juhász mérte össze tudását. Ekkor vezették be a 30 kérdésből álló tesztlap kitöltését. Véleményünk szerint **1988** azért fontos évszám, mert ebben az évben rendezték először ifjúsági kategóriában a versenyt, és ekkor került először megrendezésre a **birkapörkölt-főző verseny** is. A felhívás szerint erre a versenyre bárki jelentkezhet, korra és nemre való tekintet nélkül. A nevezés 1988-ban még díjtalan volt. A benevezett versenyzőknek minden kellékről maguknak kellett gondoskodniuk, úgymint: alapanyag, fűszerek, főzőedény, tüzelőanyag, tálaló edény, stb. A felhívás szerint: „A versenyzőnek minimum 5 kg alapanyagot kell biztosítania, amit előkészített állapotban a zsűrinek be kell mutatni. Rajtszámot csak az a versenyző kaphat, aki a húrra vonatkozóan bemutatja a hatósági állatorvos által kiállított - Állatorvosi bizonyítvány a hús közfogyasztásra való alkalmasságáról - szóló igazolást.” A versenyzőnek a főzés befejeztével az általa választott tálalási módon kóstolót kell felszolgálni a bírálóbizottságnak, melyet az a fentiek szerint pontoz. A fennmaradó mennyiséggel a versenyző szabadon rendelkezik, pl. baráti körben elfogyaszthatja.

1. táblázat

Értékelési szempontok

Megnevezés	Elérhető pont	
	minimum	maximum
Megjelenés (öltözet), higiénia, felszerelés	1	5
Főzött étel íze, zamata, a húsok nagysága és formája	1	20
Tálalás, tálalóedény	1	5
Pörkölt állaga, zsiradék tartalma	1	20
Elérhető maximális pontszám		50

Forrás: Fejes A. – Zana A.: TDK-dolgozat, 2001

Az 1989-es politikai és gazdasági változások hatására a Szentesi Termál Termelőszövetkezet arra kényszerült, hogy felszámolja a juhágazatát. Ennek a döntésnek a hatására az **1990. április 24-re** tervezett juhászverseny megrendezése is veszélybe került. Ebben az évben az Agnuscoop Juhtenyésztő Egyesület vezetői a DATE Hódmezővásárhelyi Állattenyésztési Főiskolai Karral együtt rendezte meg a versenyt, melynek helyszíne ettől az évtől kezdve a főiskola tanüzeme lett Hódmezővásárhelyen.

A Főiskolai Kar akkori vezetői úgy ítélték meg, hogy a rendezvény hagyományai, célkitűzései támogatást, elmaradása hátrányt jelentene a juhászatnak. Ezért felvállalták a szervezésben való közreműködést.

A Juhászverseny színhelye 1992-től az új-zélandi-magyar együttműködéssel megvalósított juh-mintafarm. A megnyitót minden évben az FVM részéről elismert szakember nyitja meg.

Az 1990-es években a verseny lebonyolításában, a végrehajtandó feladatokban, a látogatók számára tervezett programokban jelentősebb változás nem következett be.

1996 óta a Szent György Napi Juhászverseny a Hód-Mezőgazda Rt. és a SZTE Mezőgazdasági Főiskolai Kar által szervezett 3 napos Alföldi Állattenyésztési Napok keretében kerül megrendezésre, melyen közel 150 ezer látogató vesz részt.

2002-ben a három napos rendezvény a Merinó Világszövetség éves kongresszusa idejére esett, az azon résztvevő juhtenyésztő szakemberek ellátogattak Hódmezővásárhelyre. Az ausztrál, amerikai, új-zélandi, dél-afrikai vezető juhtenyésztőknek igazi kuriózum volt a kiállítás, valamint a Szent György Napi Juhászverseny vasárnapi programjainak megtekintése.

Juhászverseny 2004-ben

A juhászok ebben az évben már 20. alkalommal gyűltek össze, hogy elméleti és gyakorlati ismereteikről számot adva vetélkedjenek a **kiváló, az érdemes és okleveles juhász címekért.**

A rendezvény célja szakmai továbbképzési fórum biztosítása, pásztorhagyományok ápolása, szakmai utánpótlás nevelése, a Kárpát-medencében élő juhászok közötti kapcsolatteremtés tapasztalatcsere elősegítése.

A verseny négy helyszínen a következő kategóriákban zajlott:

- felnőtt (9 versenyző),
- határon túli résztvevők (4 versenyző),
- ifjúsági csapatverseny (14 csapat),
- ifjúsági egyéni (44 versenyző),
- felsőoktatási csapatverseny (2 csapat),
- felsőoktatási egyéni kategória (4 versenyző).

Az egy órás elméleti versenyt követte a három órás gyakorlati verseny, ahol a versenyzők forgószínpadhoz hasonlóan több helyszínen adtak számot tudásukról. A feladatok között szerepelt többek között a juhok korának megállapítása fogazat alapján, gyapjú ismeret, körmözés, nyírás. A juhászok és a terelőkutya számára nagy kihívást jelentett a kutyához nem szokott nyáj mozgatása, terelése. A verseny részét képezte a **juhászahagyományok ismerete**, ahol régi történetek, mondák hangzottak el, a versenyzők dalokat, táncokat mutattak be, különböző népi gyógymódokat ismertettek. Bemutatásra kerültek a juhászokban használatos tárgyak, pl.: csengők, kolompok, kampók, bicskatartók.

A zsűri a versenyzők juhászöltözetét is bírálta, pontozta. A kiemelkedő teljesítményt nyújtók között sok értékes díj, serleg, pásztorbot került kiosztásra.

A versenyzők elismerően nyilatkoztak az elméleti verseny magas színvonalú kérdéseinek köreiről. Elmondták, hogy az elméleti és a gyakorlati verseny színvonala évről évre emelkedik. A gyakorlati verseny helyszínén közszemlére lett téve, hogy

milyen elméleti kérdések voltak, azok helyes válaszai és a jó válaszokkal elérhető pontszámok. Nemcsak a versenyre benevező juhászok, de a többi gazda, érdeklődő látogató közönség is tanulmányozhatta a feladatokat, gyarapíthatta elméleti tudását.

Kiemelkedőnek tartották, hogy a vajdaságból is érkeztek versenyzők, mely tovább színesítette a szakemberek megjelenését. A megjelent iskolavezetők örömmel fejezték ki a jelentős számú szakközépiskolai és felsőoktatási csapatok részéről. Érezhető, hogy a felnőtt korosztály mögött nagyszámú fiatal szakember utánpótlás tapasztalható. Az ifjúsági csoportok szellemi és gyakorlati felkészültsége méltó az ágazat jövőbeni szerepének betöltésére.

Birkapörkölt-főző verseny

A Juhászverseny programsorozatát a birkapörkölt-főző verseny gazdagította. 2004-ben a birkahúsból készült ételek bemutatóján 20 versenyző (14 felnőtt és 6 ifjúsági kategória) mutatta be szakácművészetét. A főzésben tapasztalható receptura bővítés a zsűri és a kóstolók elismerését váltotta ki. Az idelátogatók megismerhették a juhhúsból készült ételek különböző elkészítési módjait.

Néhányana birkapörköltön kívül marhapörköltet és kecskepörköltet is készítettek. A látogatók többsége elismeréssel nyilatkozott mind a versenyzők kultúrált magatartásáról, mind az öltözetük és felszerelésük hagyományörzéséről, valamint a szervezés magas fokáról.

A rendezvénysorozatnak ez a programja jó alkalom a bány- és birkahúsból készült ételféleségek népszerűsítésére, hiszen nálunk az egy főre jutó bány- és birkahús-fogyasztás évente a fél kilogrammot sem éri el.

Magyar pásztorkutya bemutató

A juhászverseny kísérő rendezvénye volt a pásztorkutya bemutató, mely jól illeszkedett Szent György Napi Juhászverseny programsorozatába, a borongós időjárás ellenére igen nagy érdeklődést keltett a szakmabeliek körében, de a laikus látogatóközönségben is.

A rendezvény egyik leglátványosabb programja a magyar pásztorkutyák bemutatója volt, melyen olyan ősi magyar fajták mutatták be ügyességüket, mint pl. a puli, a komondor vagy a pumi, amely a világ legkitűnőbb pásztorkutyáinak egyike. A bemutató során az érdeklődők részletes fajtaismertetést hallhattak az egyes fajták tulajdonságairól, érdekességeiről.

A pásztorkutyák tudásukat, ügyességüket terelőversenyen is bemutatták. A Szent György Kupa terelőversenyre a tavalyi évben öt pásztor, ebben az évben már 15 pásztor nevezett be.

A terelőverseny és a bemutató jó alkalom volt arra, hogy a juhászok megismerkedjenek az állomány terelésének szakszerű megoldásával, mely nem ütközik az állatvédelmi előírások szigorú követelményeibe.

Kiegészítő programok

A hagyományos népművészeti kirakodóvásáron és folklór műsoron kívül szakkiállítás és termékbemutató várta a juhászversenyre érkezett több ezer látogatót. A szakkiállításon és a termékbemutatón a közönség megtekinthette a juhágazatban keletkező termékek különböző feldolgozási, hasznosítási módjait. A juhtejből készített termékeket megkóstolhatták, illetve meg is vásárolhatták, ugyanígy a gyapjú feldolgozása során keletkező termékeket is megtekinthették, megvásárolhatták.

A hagyományörző kiállításon a hagyományos pásztorkellékek, ruházat és felszerelési tárgyak kerültek kiállításra.

A leírtakon túlmenően a rendezvényen lehetőség nyílt külföldi pásztoroktól, gazdáktól is tanulni, tapasztalatokat gyűjteni. A juhászversenyre évek óta Erdélyből és a Vajdaságból is érkeznek versenyzők. Az eseményen ismét felállításra került az erdélyi eszteta jellegű faház, amit az elmúlt évben a Romániai Magyar Gazdák Egyesületének székelyudvarhelyi csoportja épített meg.

Összegezve: az évről évre megrendezett Szent György Napi Juhászverseny programsorozat a juhászok, tenyésztők nagy napja, és kiváló alkalmat teremt a szakmai tapasztalatcserére.

A rendezvényen lehetőség nyílik az elméleti tudás széleskörű növelésére, melyből kiemelendők a fajta- és gyapjúismeret, állategészségügyi, tartástechnológiai ismeretek. A rendezvény tájékoztatást ad a juhtermékek feldolgozási és értékesítési tapasztalatairól. A juhászversenyen azon látogatók is kedvező benyomású ismereteket szerezhetnek, akik nem közvetlenül a juhágazatban, hanem annak infrastrukturális szférájában tevékenykednek. Jelentős még a különböző földrajzi területről érkező juhászok szakmai beszélgetése, egymás közötti tapasztalatcseréje.

Az immár hagyományos Juhászverseny jelentős mértékben hozzájárul a juhágazat ismertségéhez és elismertségéhez, a hagyományok ápolásához és Hódmezővásárhely város idegenforgalmának növeléséhez.

„Gratulálok a rendezőknek ezért a színvonalas esemény megszervezéséért, és azért, hogy igyekeznek hitet adni ennek a már-már leírt ágazatnak. Kívánom, hogy a jövőben is ez a találkozó országos rangú rendezvény legyen, és minél több elfásult juhászt mozgósítson.”

(MIHALKÓ GYULA)

juhász

(Részlet a vendégkönyvből, Szentés, 1987. április 24.)

Szerzők: Makra Lászlóné dr. főiskolai docens
Prof. dr. Mucsi Imre egyetemi tanár
SZTE Mezőgazdasági Főiskolai Kar
6800 Hódmezővásárhely, Andrássy u. 15.